

הרב אהוד אהיטוב

לקראת שנת תשפ"ה הבעל"ט - שנת מעשר עני

ב"ה אלול תשפ"ד.

שנת תשפ"ה הבעל"ט היא השנה השלישית ממחזור השמיטה. שנה זו על פי ההלכה היא שנת מעשר עני, היות שמפרישים מגידולי שנה זו מעשר עני במקום מעשר שני, מלבד ההפרשות הנהוגות בכל שנה (תרומה, מעשר ראשון ותרומת מעשר). אולם למרות שבאופן עקרוני שנת תשפ"ה היא שנת מעשר עני - השלב בו נחשבים הגידולים החקלאיים כגידולי שנת מעשר-עני תשפ"ה, משתנה בין שלושה סוגי גידול שונים, ויש לכך השלכה מעשית, באיזה זמן בשנה צריך לומר בנוסח הפרשה 'מעשר עני' במקום 'מעשר שני', וסוגי הגידול הם:

1. ירקות
2. פירות האילן
3. תבואה וקטניות.

הפרשת תרומות ומעשרות מיבול טבל ודאי בשנת מעשר עני תשפ"ה

- א. בירקות שנקטפים בגינה או בשדה נצטרך לקרוא שם מעשר עני בנוסח הפרשה שנאמר מיד אחר ראש השנה תשפ"ה הבעל"ט.
- ב. בקטניות - הקטניות המשווקות בחנויות הן מייבוא חו"ל ופטורות מתרו"מ. אולם אדם שמגדל אותן - צריך לקרוא שם מעשר עני רק לקטניות שיתחילו להבשיל אחרי ראש השנה תשפ"ה.
- ג. בפירות העץ - יש לקרוא שם מעשר עני רק בפירות הקיץ שיחנטו לאחר ט"ו בשבט תשפ"ה. למעט פירות ההדר שאם הם ייקטפו אחרי ט"ו בשבט תשפ"ה צריך לקרוא שם מעשר שני וגם מעשר עני מחמת הספק.
- ד. פירות שקיים ספק מתי הם חנטו - צריך לקרוא שם גם למעשר שני וגם למעשר עני. דבר זה יכול להיות מעשי בלימונים ולעיתים גם בשסק.

הפרשת תרומות ומעשרות ב'ספק טבל' בשנת מעשר עני תשפ"ה

כל האמור לעיל מעשי בדרך כלל כאשר מדובר בחקלאים או בבעלי גינות הפרטיות או קהילתיות, אשר מכירים באופן ישיר את שלבי הגידול השונים והם יודעים בדרך כלל אלו פירות וירקות צריך לקרוא להם שם מעשר שני ולברך 'לפדות מעשר שני', ואלו פירות וירקות צריך לקרוא להם שם מעשר עני ואין צורך לפדות ולברך 'לפדות מעשר שני'. אולם ישנם מקרים רבים שאנשים קונים פירות וירקות בשווקים או בחנויות שאין עליהם פיקוח מסודר של הפרשת תרומות ומעשרות. במקרים אלו קיימים מצבים מסוימים בהם לא ניתן לדעת בוודאות האם הפירות או הירקות שייכים לשנת מעשר שני או שכבר נכנסו לשנת מעשר עני. במקרים אלו צריך לומר נוסח הפרשה רגיל ללא ברכה, אך בסוף

הנוסח לקרוא שם גם למעשר שני וגם למעשר עני מחמת הספק וגם לחלל את המעשר שני מחמת הספק.

חשוב לדעת - הפרשה כזו בנוסח זה מועילה גם אם אדם יודע בוודאות לאיזו שנת מעשר הפירות שייכים. לפיכך, כדי למנוע תקלות בהפרשה הדפסנו בסדר הפרשת תרומות ומעשרות של 'בית האוצר', לומר באופן קבוע נוסח שמועיל הן למגדלים הן לצרכנים, כדלהלן:

'תשע מאיות בצד התחתון של מה שברצוני לתקן הרי הן מעשר שני ואם צריך מעשר עני הרי הן מעשר עני, מה שקבעתי למעשר שני בתוספת רבע מערכו הרי הוא מחולל על פרוטה ורבע במטבע המיועדת לכך בשבילי'.

נתינת מעשר עני לעניים באמצעות 'בית האוצר'

כשם שצריך לתת מעשר ראשון ללוי גם בזמן הזה כך צריך לתת מעשר עני מן היבול, וחייבים לתת אותו רק למי שמוגדר כעני על פי ההלכה. אך כיוון שקשה למצוא עני בכל פעם שמפרישים תרומות ומעשרות, לפיכך הדרך הנוחה והטובה ביותר לקיים את מצוות הנתינה, היא על ידי הלוואה מראש לעני קבוע ('מכירי עניים') בסכום משוער של שווי פירות שיהיו בבעלותו בשנת מעשר עני הקרובה ובדרך זו פועל 'בית האוצר' של מכון 'התורה והארץ'. באופן זה, פירות 'מעשר עני' נקנים לעני כבר בשעת קריאת השם והעני נותן למלווה רשות ליהנות מן הפירות תמורת קיזוז ההלוואה שהלווה לו מראש.

לפרטים והרשמה, ניתן לפנות בטלפון: 086847325

או לכתובת דוא"ל: machon@toraland.org.il

